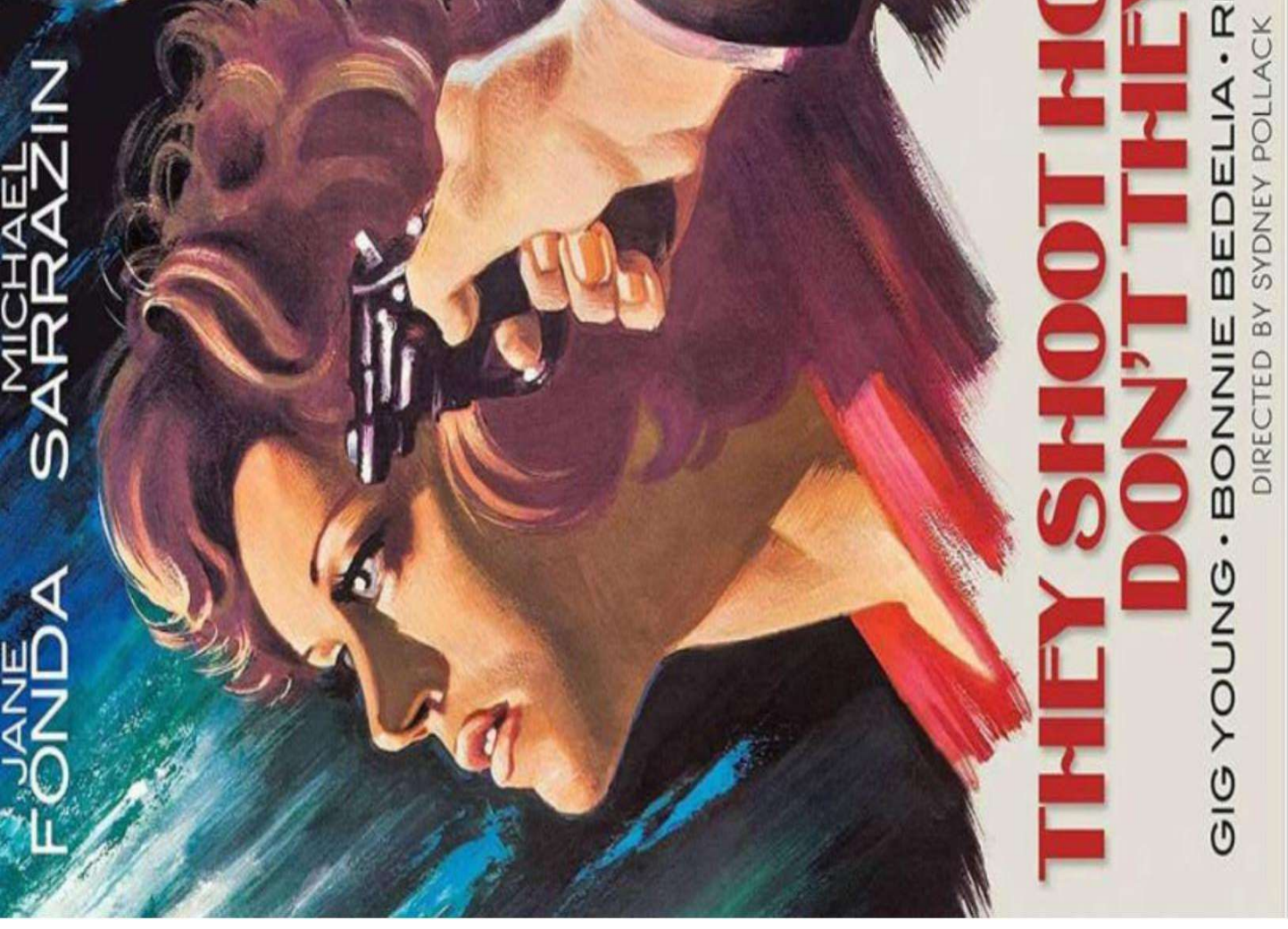

FİLMİN VE DÖNEMİNİ N EKONOMİK, SOSYAL VE POLİTİK İNCELEMES

HAZIRLAYAN : SERHAN POYRAZ

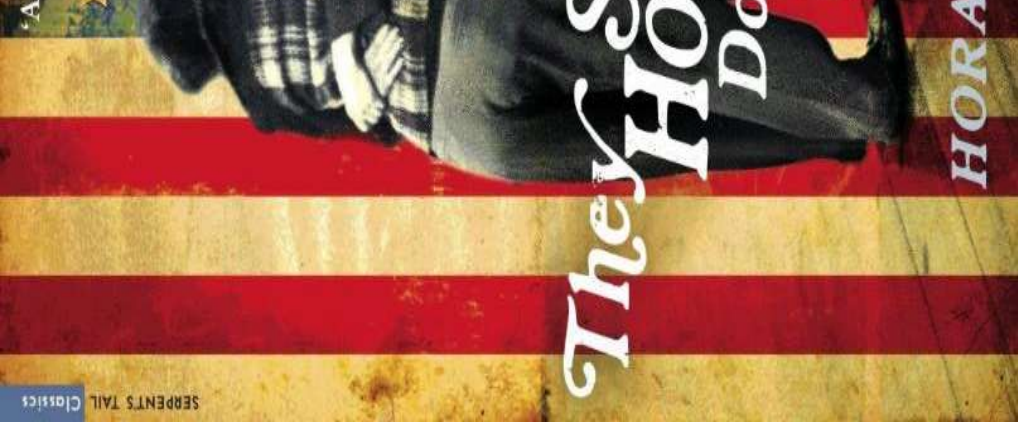

“Büyük Buhran” dönemini anlatan tanınan Amerikalı yazar **Horace McCoy**’un yazdığı “**They Shoot the Horses, Don’t They**” önemli kitabıdır ve aynı isimle sinemaya uyarlanmıştır.

Horace McCoy

“**They Shoot the Horses, Don’t They?**” filmi, Horace McCoy’ın 1955 yılında hayatını kaybetmesinden on dört yıl sonra, 1969 yılında çekilmiştir.

I. FİLMİN KONUSUNUN GEÇTİĞİ DÖNEM

Büyük Buhran Dönemi

1929 Büyük Buhranı, dünya tarihindeki en yıkıcı ekonomik krizlerden biri olarak yalnızca ekonomik yaşamı değil, aynı zamanda toplumsal ve politik yapıları da derinden etkileyen bir dönüm noktasıydı.

Buhran, 1929'da Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayıp hızla diğer ülkelere yayılmış ve 1930'lu yılların tamamında yaşanmış bir ekonomik duraklama dönemi idi. Bu dönemin sosyal, ekonomik ve politik etkileri, hem devletlerin hem de bireylerin yaşamlarını önemli ölçüde şekillendirmiştir.

Büyük Buhran Dönemi Öncesinde Amerika

1920’li yıllar Amerika Birleşik Devletleri için “**Kükreyen Yıllar**” idi.

“**Kükreyen Yirmiler**”, şehir sakinleri ve kasaba sakinleri, Protektörizm, Katolikler, siyahlar ve beyazlar ve “Yeni Kadınlar” ve eski moda cinsiyet savunucuları arasında “**kültürel bir iç savaş**” olarak adlandırılabilen demografik değişimlerin habercisiydi.

“**Kükreyen Yirmiler**” aynı zamanda birçok orta sınıf Amerikalıya o dönemde eşi benzeri görülmemiş bir özgürlük verirken, kontrolsüz eğlence ve doğru ekonomik hareketliliğin tadını çıkarttı.

1920’li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde teknoloji ve üretim yaşıyordu. Ücretler artıyordu, tüketim artıyordu ve bo yükseliyordu. Bu ekonomik büyüme, Amerikan halkını k zenginleştirmişti ancak “**tüketim toplumu**” adı verilen yeni bir çılgı başlamıştı.

1920’lerde birçok Amerikalı parasını filmlere, modaya, hazır giyim mallarına ve elektrikli buzdolapları, çamaşır makinesi, elektrik süpü aletlerine harcadılar. Özellikle de “**radyo**” satın aldılar.

Amerika Birleşik Devletleri’ndeki ilk istasyonu Pittsburgh’un KDKA’sı 1920 yı başladı. 1920’lerin sonuna gelindiğinde milyondan fazla evde radyo bulunuyordu.

1920’li yıllarda “yeni bir kadın” imajı ortaya çıktı.

Milyonlarca kadın beyaz yakalı işlerin yanısıra mavi yakalı işlerde de çalışmaya başladı.

Doğum kontrol cihazlarının artan kullanılabilirliği kadınların daha az çocuk sahibi olmalarını sağladı.

Kısa etekli, içki ve sigara içerek bir “hanımefendiye yakışmayan” şeyler söyleyen, ayrıca önceki nesillere göre cinsel açıdan daha “özgür” olan genç kadınlar, “Kükreyen Yirmilerin” en tanınmış sembolü oldular.

**"Kükreyen Yirmiler"in en önemli buluşlarından birisi de seri ü
otomobil sanayicisi Henry Ford'un bu müthiş buluşu sayesinde ü
Ülkedeki otomobil sayısı kısa sürede altı milyondan yirmi
yükseldi. Otomobil fiyatları düştü.**

Henry Ford, devrim niteliğ
daha yaptı ve işçi ücretleri
dolar gibi görülmedik
çıkardı. Ve tarihte ilk kez
ürettikleri otomobilleri
parayı kazanır oldular.

Arabalar aynı zamanda
istedikleri yere gitme ve
yapma özgürlüğü de v
gencin yapmak istediği t
etmekti..

1920'ler "Jazz Çağı"ydı.

Caz grupları New York City'deki ve Chicago'daki popüler mekanlarda çaldı; radyo istasyonları şarkıları ülke çapındaki dinleyicilere taşıdı.

Bazı yaşlı insanlar caz müziğinin "kabalığına" ve "ahlaksızlığına" (ilham verdiği varsayılan "ahlaki felaketlere") karşı çıktılar, ancak genç kuşaktan pek çok kişi dans pistinde hissettikleri özgürlüğü seviyordu.

1920'li yıllarda bazı özgürlükler genişletilirken bazıları da kısıtlandı.

"Sarhoş edici içkilerin" üretimi ve satışı yasaklandı. Tüm taverna, bar ve salonlar kapatıldı.

Bu durum içki ticaretini yeraltına itti. İnsanlar sıradan barlar yerine içkinin kaçakçılar, haraççılar ve Chicago'lu gangster Al Capone gibi diğer organize suç figürleri tarafından kontrol edildiği sözde yasa dışı içki barlarına gitmeye başladı.

1920'lerde sosyal gerilimin tek kaynağı yasak değildi. 1919 ve 1920'deki anti-Komünist "Kızıl Korku", yaygın bir şekilde göçmen karışıklığını teşvik etti. Bu, Doğu Avrupalılar ve Asyalıların dışlayan, son derece kısıtlayıcı bir göç yasasının kabul edilmesine yol açtı.

Bu yıllardaki tek hedef göçmenler değildi. Siyah Amerikalıların Güney kırsalından Kuzey şehirlerine büyük göçü ve siyah kültürünün artan görünürlüğü rahatsızlık yarattı.

Kuzeyde siyah Amerikalıların yetersiz, aşırı kalabalık ve sağlıklı yaşam koşullarına maruz bırakıldığı kentsel gettoların artmasına yol açan ayrımcı konut

1929 yılının Ekim ayında borsanın çökmesi ve insanların borsada ve batan bankalarda paralarını çok kısa sürede kaybetmeleri ile “Büyük Buhran” başladı.

Kötü bir yapılanma ile kurulmuş olan bankaları denetleyen bir kurumun olmaması ve bankaların özgürce kredi dağıtıp bu kredileri geri alamaması,

Yaklaşık iki yüz büyük holdingin ABD ekonomisinin % 50'sine sahip olması,

ABD'nin 1. Dünya Savaşı sonrasında İngiltere ve Almanya'dan istediği savaş tazminatını altın olarak almak istemesi fakat yaşanan altın sıkıntısı nedeniyle bu tazminatın tahsil edilememesi,

Büyük Buhran'ın diğer sebepleridir.

BÜYÜK BUHRANIN SONUÇLARI

Borsada yaşanan çöküş kısa sürede bankaların ve şirketlerin iflas etmesine sebep olmuştur.

Yatırımlarda yaşanan büyük bir düşüşle birlikte büyük boyutta bir işsizlik yaşanmıştır.

Bankaların iflası, kredi sisteminin çökmesine ve paranın değerinin düşmesine yol açtı.

Tarım sektöründe yaşanan krizin sonunda çiftçilerin % 25'i topraklarını kaybetmiştir.

Sadece Amerika değil, dünyadaki pek çok ülke buhrandan etkilendi ve uluslararası ticaret hacmi %60 oranında düştü. Dünya capında ekonomik durgunluk dönemi

BÜYÜK BUHRANIN SONUÇLARI

Bireysel ve toplumsal yaşamda ciddi değişiklikler oldu.

İnsanlar varlıkları ile birlikte haysiyetlerini de yitirmişlerdi.

Çiftçiler, ürünlerinin değerinin düşmesi ve artan kredi borçları sebebiyle büyük zorluklar yaşıadı. Çiftçiler iş bulmak için Batı'ya göç etmeye başladılar.

Şehirlerde yoksul mahalleler hızla büyüdü ve “Hooverville” diye adlandırılan barakalardan oluşan geçici yaşam alanları ortaya çıktı.

BÜYÜK BUHRANIN SONUÇLARI

Buhran, kadınlar ve çocuklar üzerinde de derin etkiler bıraktı.

Ailelerin hayatta kalabilmesi için kadınların da iş gücüne katkıda bulunmasını gerektirdi.

Ancak ekonomik zorluklar kadınların oldukça düşük ücretlerle çalışmasına yol açtı.

Çocuklar da okula gidemedi ve çalışmaya zorlandılar.

Eğitim seviyesi bir anda düştü.

BÜYÜK BUHRANIN SONUÇLARI

Kapitalizmin krizle yüzleşmesi ve büyük eşitsizlikler yaratması sosyalist ve komünist partilerin etkisini arttırdı. Almanya'da Nazizim, İtalya'da Mussolini ve Sovyetler Birliği'nde Stalinist otoriter yönetimleri daha da güçlendi.

ABD'de ise "New Deal" gibi reformist programlar sosyal devlet anlayışının güçlenmesine zemin hazırladı. New Deal, işsizlik sigortası, sosyal güvenlik gibi sosyal yardımlar, kamu projeleri (yollar, barajlar) ve bankacılık reformlarını içeriyordu. Bu reformlar devletin ekonomiye müdahalesini arttırma yaklaşımını getirdi.

BÜYÜK BUHRANIN SONUÇLARI

Birçok ülke, ticaretin daralması ve uluslararası bağların zayıflaması nedeniyle ekonomik milliyetçilik uygulamaya başladı. Ulusal ekonomilerini korumak için gümrük duvarları yükseltildi, yerli üretim desteklendi. Bu tür politika kapsamında izolasyonist bir yaklaşımın benimsenmesine yol açtı.

II. FİLMİN ÇEKİLDİĞİ DÖNEM

1960'lar Amerika'sı, Soğuk Savaş'ın etkileri, sivil haklar ve kadın hakları hareketleri, ekonomik refah ve Vietnam Savaşı gibi olayların şekil verdiği sosyal, ekonomik ve politik anlamda çalkantılı bir döneme tanıklık etmiştir.

1960'lar, Afro-Amerikan vatandaşların için mücadele ettiği dönemdir. 1964 Yasası ve 1965 Oy Hakları Yasası ırk karşı kazanılmış büyük zaferlerdir.

Martin Luther King Jr, Rosa Parks ve Ma liderler dönemin sembol isimleri olmuş

1960'lar, feminist hareketlerin ön plana çıkmasıyla, kadınların eşit haklar, iş gücüne katılım ve doğum hakları gibi konularda taleplerini artırdığı yıllardı.

Betty Freidan'ın "The Feminine Mystique" kitabı ve Ulusal Kadın Örgütü'nün (NOW) kurulması bu dönemin önemli olaylarındandır.

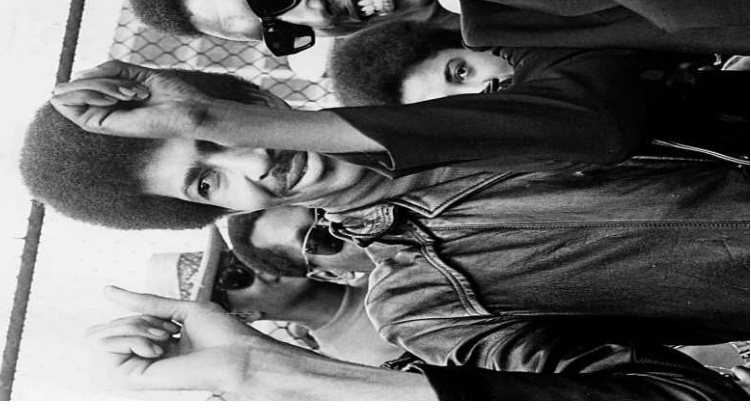

1960'lardaki Lyndon B. Johnson'ın "Great Society" politikaları, yoksulluğu azaltmak ve eğitim, sağlık gibi sosyal hizmetleri genişletmek amacıyla yürütüldü.

Medicare ve Medicaid gibi sağlık problemleri bu dönemde başlatıldı.

1960'larda kentlerde yaşanan ırksal eşitsizlik ve polis şiddeti, 1965 yılındaki "Watts İsyanı" gibi büyük çaplı protestolara yol açtı.

Siyahilerin hak mücadelesi, "Black Power" hareketiyle daha da radikal bir çehreye büründü.

1960'lar, Amerika Birleşik Devletleri'nin Birliği ile ideolojik bir rekabetin içi yıllardı.

1962 yılındaki "Küba Füze Krizi", o yıllarda Savaş'ın en gerilimi yüksek olaylarından biriydi.

1960'larda Amerika Birleşik Devletleri, komünizmin yayılmasını durdurmak için Vietnam'da savaşa girdi. Vietnam Savaşı başlangıçta halk desteğine sahip gibi gözükse de, özellikle 1968 yılındaki "Tet Saldırısı" sonrası medyada savaşın vahşeti gözler önüne serilince savaş karşıtı protestolar başladı.

